

Alkotmányjog záróvizsga felkészítő

ELTE ÁJK Nappali tagozat 2016

Parlamenti jog

- 20. Az Országgyűlés a kormányzati rendszerben. Az Országgyűlés hatásköre és hatáskörének közjogi korlátai
- 21. A törvények megalkotásának szabályai (a törvénykezdeményezési jog, a törvényjavaslatok tárgyalási rendje, a törvények kihirdetése)
- 22. A parlamenti ellenőrzés alkotmányos rendeltetése és eszközrendszere
- 23. Az Országgyűlés szervezete (tisztségviselők, frakciók, bizottsági rendszer)
- 24. Az országgyűlési képviselői mandátum jellege. A képviselők jogállása, a mentelmi jog és az összeférhetetlenség

Az Országgyűlés a kormányzati rendszerben.

Az Országgyűlés hatásköre és hatáskörének közjogi korlátai

A magyar kormányzati rendszer

Az Alaptv. – az Alk.-hoz hasonlóan –
parlamentáris kormányzati rendszert és
miniszterelnöki elvű kormányt alakított ki.

A központi állami szervek eltérő mértékben
vesznek részt a kormányzásban: az **OGY**, a
Kormány, a **KE** és az **AB** kormányzati
tevékenységet is folytató szervek (ún. „hatalmi
négyszöget” alkotnak).

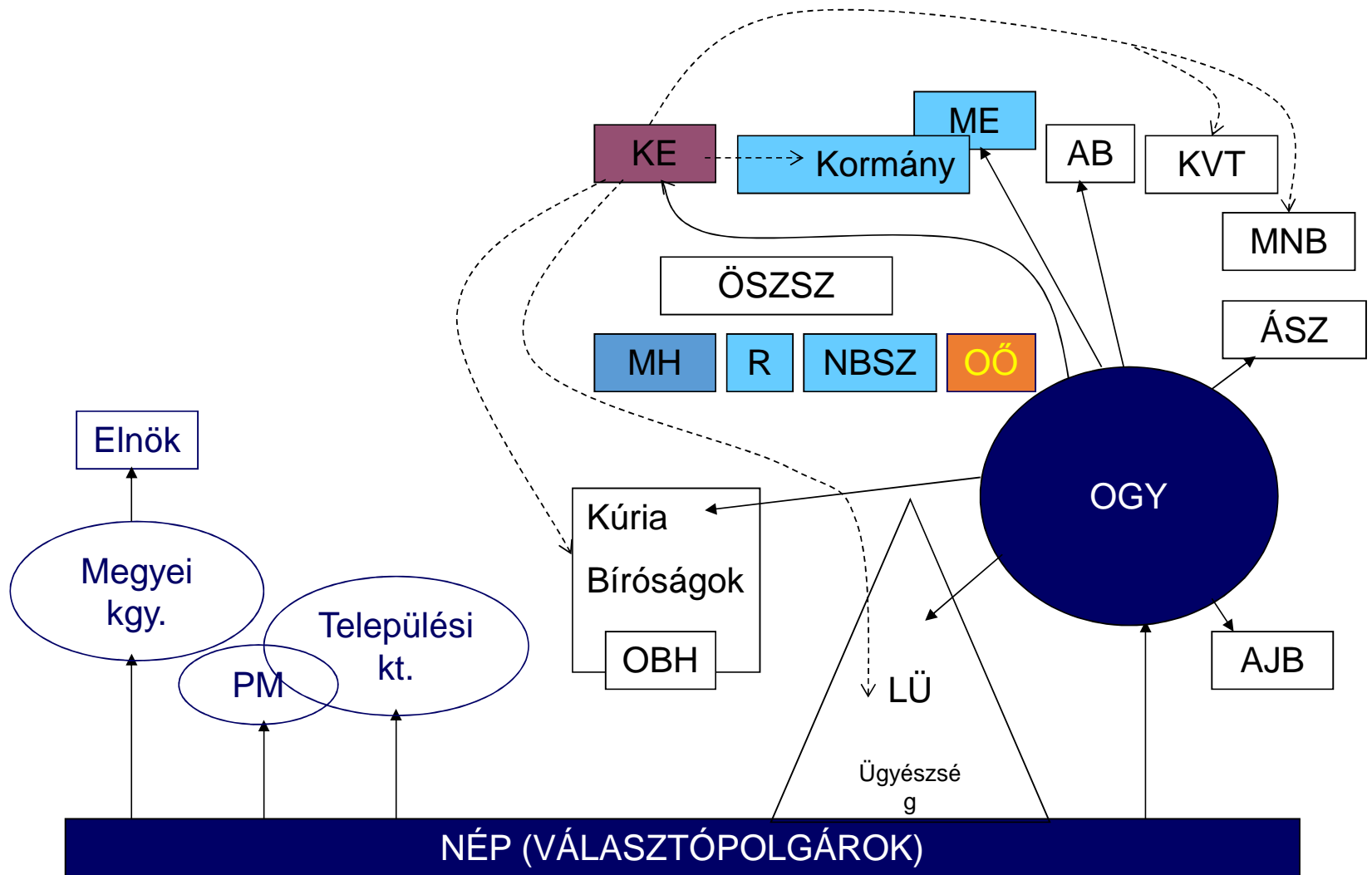
A kormányzás meghatározó elemét az OGY és a
Kormány együttesen képezi.

Az OGY és a Kormány viszonya

Az OGY hozza meg – formálisan – a legfontosabb kormányzati döntéseket, mivel **törvényeket** alkot és elfogadja a **költségvetést**. Ezzel megszabja a Kormány tényleges mozgásterét. Az OGY **választja a ME-t (és más közjogi tisztségviselőket)**, és a parlamenti **kontroll** (interpelláció, kérdés, bizottsági meghallgatás, vizsgálat, bizalommegvonás) eszközeivel folyamatosan ellenőrzi a kormány (végrehajtó hatalom) tevékenységét (elsősorban az ellenzék végzi).

A parlamenti többség és a kormány viszonyát a **bizalom** határozza meg, de

az OGY és a Kormány között **nincs** hierarchikus **alá-fölé rendeltség**; a Kormány az Alaptv.-ben garantált, önálló feladat- és hatáskörrel rendelkezik, a végrehajtó hatalom letéteményese.



Az OGY államszervezeti helye

Az **Országgyűlés**: Magyarország legfőbb népképviselői szerve
[Alaptv. 1. cikk (1) bek.]

Ennek alapján (az alkotmányozás és a törvényhozás feladatait gyakorolva) alapvetően az Országgyűlés határozza meg a magyar államszervezet felépítésének és működésének alapjait:

- + az állami szerveknek az államszervezetben elfoglalt helyét,
- + tevékenységük jellegét,
- + feladat- és jogkörük terjedelmét,
- + eljárási rendjük főbb szabályait.

Megjegyzendő: a hatalmi ágak elválasztása következtében nincs az Országgyűlésnek alárendelt hatalmi ág.

Az Országgyűlés biztonságáról országgyűlési őrség gondoskodik.
Az országgyűlési őrség működését az Országgyűlés elnöke irányítja. [5. cikk (9)]

Az Országgyűlés jellege

Az OGY-re vonatkozó szabályozás:

Alaptörvény

2012. évi XXXVI. törvény az Országgyűlésről

Házsabály - Az egyes házsabályi rendelkezésekről
szóló **10/2014. (II. 24.)** OGY határozat – az új OGY
megalakulásától hatályos

Az Országgyűlés jellege 1.

Az Alaptv. szerint: **Mo. legfőbb népképviselői szerve az OGY** [1. cikk (1)]

Az OGY a **népszuverenitás közvetett megvalósítója**, de államhatalmi szerv is (kettős minőség):

+ Mo-n a közhatalom forrása a nép (az államhatalomé is), a nép a hatalmát – fő szabály szerint – választott képviselői útján gyakorolja,

+ a **képviselők összessége testesíti meg a népképviselői szervként működő parlamentet**.

Célhoz kötöttség: az államhatalomnak a népet kell szolgálnia, **végző legitimitását a nép akarata** – mint többségi akarat – adja.

Az OGY **egykamarás népképviselői szerv**, az állam központi **döntési egységét** jeleníti meg, **komplex szervezeti tevékenységet** folytat.

Az Országgyűlés jellege 2.

Az OGY a politikai döntéshozatal szempontjából **hatalmi centrum**, a politikai küzdelem legfontosabb arénája, ahol a többségi és kisebbségi **politikai erők összecsapása** zajlik.

Az **alapvető** politikai **megosztottság**: Kormányt alakító **többségre** és a vele szemben álló **kisebbségre (ellenzék)** tagolódik (direkt politikai funkciók)

A **parlament tevékenységének középpontjában** a **közügyek szabad parlamenti megvitatása** és a **többségi elv alkalmazásával történő döntéshozatal** áll.

OGY döntései túlnyomórészt **politikai döntések, általában törvényi formát öltenek.**

Korlát: OGY **csak az Alaptv. keretei között tevékenykedhet**, hatalmának korlátait az Alaptv. adja: az Alaptv. R) cikk (2) szerint ez mindenkire kötelező (az OGY-re is)

Az Országgyűlés feladat- és hatásköre, annak közjogi korlátai

Az Országgyűlés feladat- és hatásköre

Az **Alaptv.** az OGY feladat- és hatáskörének megállapításával **konkretizálja a parlament helyét és szerepét az egyes állami tevékenységek ellátásában és az állami szervezetrendszerben.** OGY államhatalmi szerv is, de nem gyakorolja az államhatalom teljességét:

- + nem végez sem végrehajtási-igazgatási,
- + sem igazságszolgáltatási tevékenységet.

Az államhatalom gyakorlása azokkal az eszközökkel élhet, amelyeket számára az alkotmányjog a rendelkezésére bocsát, amelyeket a feladat- és hatásköri szabályok tartalmaznak.

Az OGY Alaptörvényben meghatározott **feladat- és hatáskörei** elsősorban az 1. cikk (2) bekezdésében található, és többféleképpen csoportosíthatók.

[+ az Alaptv. más helyen is említ OGY hatásköröket – pl. különleges jogrendnél]

1. Az alkotmányozással összefüggő feladat- és hatáskörök

Az OGY rendelkezik az **alkotmányozó** és az **alkotmánymódosító** hatalommal
[**Mo. Alaptörvénye megalkotásának és módosításának jogával** – 1. cikk (2)
a) pont]

Az Alaptv. csak a minősített többséghez (összes képviselő 2/3-ához) kötést írja elő, más garanciális szabályt – pl. sem módosíthatatlan rendelkezést, sem időbeli korlátot – nem tartalmaz [S) cikk (2)]

A **törvényhozó hatalomtól való elválasztás** érdekében az Alaptv. külön szabályozza az elfogadás vagy módosítás kezdeményezésére jogosultak körét [S) cikk (1)]

A törvényalkotáshoz képest **eltérést jelent még**, hogy alaptv.-módosításnál előzetes normakontrollra csak eljárási okból van lehetőség [S) cikk (3)]

Eltérést jelent továbbá az Alaptv. módosításának **jelölése**: kihirdetés során történő megjelölése a címet, a módosítás sorszámát és a kihirdetés napját foglalja magában [S) cikk (4)].

2. A törvényhozással összefüggő feladat- és hatáskörök

Az OGY törvényeket alkot [1. cikk (2) b) pont] – Mo.-on **kizárólag az OGY** jogosult a törvényhozásra.

Az Alaptv. nem szabályozza részletekbe menően a törvényalkotást (csak a legalapvetőbb kérdéseket – kezdeményezés, elfogadás, kihirdetés).

AB szerint: az **OGY-nek adott törvényalkotási felhatalmazás univerzális, teljes és korlátlan** – minden jogi szabályozást igénylő viszonyt szabályozhat (de Alaptv.-vel nem lehet ellentétes).

OGY **törvényhozási feladatát** meghatározzák: az **Alaptv.** (sarkalatos tv.-k), a **nki szerződések**, az **európai uniós** tagságból eredő **jogharmonizációs feladatok**, **AB döntések**, **kormányzásból** adódó feladatok.

A **tv.-javaslat elfogadása** fő szabályként **többségi elv** alkalmazásával (egyszerű v. minősített többség > sarkalatos törvény, jelen lévő képviselők kétharmada) történik.

OGY is kérhet előzetes normakontrollt az AB-től [6. cikk (2)].

3. A kormányzással összefüggő feladat- és hatáskörök 1.

- + **megválasztja a ME-t, dönt** a kormánnyal kapcsolatos **bizalmi kérdésről,**
- + **elfogadja a központi költségvetést,** és jóváhagyja annak **végrehajtását,**
- + a kormány köteles az **Alaptv. végrehajtásához szükséges tv.-javaslatokat** az OGY elé terjeszteni [Alaptv. Záró rendelkezések 4. pont]
- + **ellenőrzi** a kormány és a kormány tagjai tevékenységét, akik felelősek az OGY-nek (parlamentari ellenőrzés eszközei, módjai – interpelláció, kérdés, bizottsági meghallgatás stb.)

3. A kormányzással összefüggő feladat- és hatáskörök 2.

A **külpolitikával**, az **európai unióban való tagállami részvétellel**, valamint a **nemzetbiztonsággal összefüggésben**

- + felhatalmazást ad a feladat- és hatáskörébe tartozó nemzetközi szerződés kötelező hatályának elismerésére;
- + tájékoztatást kérhet a Kormánytól az Európai Unió kormányzati részvétellel működő intézményeinek döntéshozatali eljárásában képviselendő kormányálláspontról, és állást foglalhat az eljárásban napirenden szereplő tervezetről; a Kormány az OGY állásfoglalásának alapulvételével jár el [19. cikk];
- + határoz a **hadiállapot** kinyilvánításáról és a **békekötésről**,
- + a **különleges jogrendet érintő**, valamint katonai műveletekben való részvétellel kapcsolatos **döntéseket hoz** (a különleges jogrend a rendkívüli és szükségállapot, a megelőző védelmi helyzet stb.).

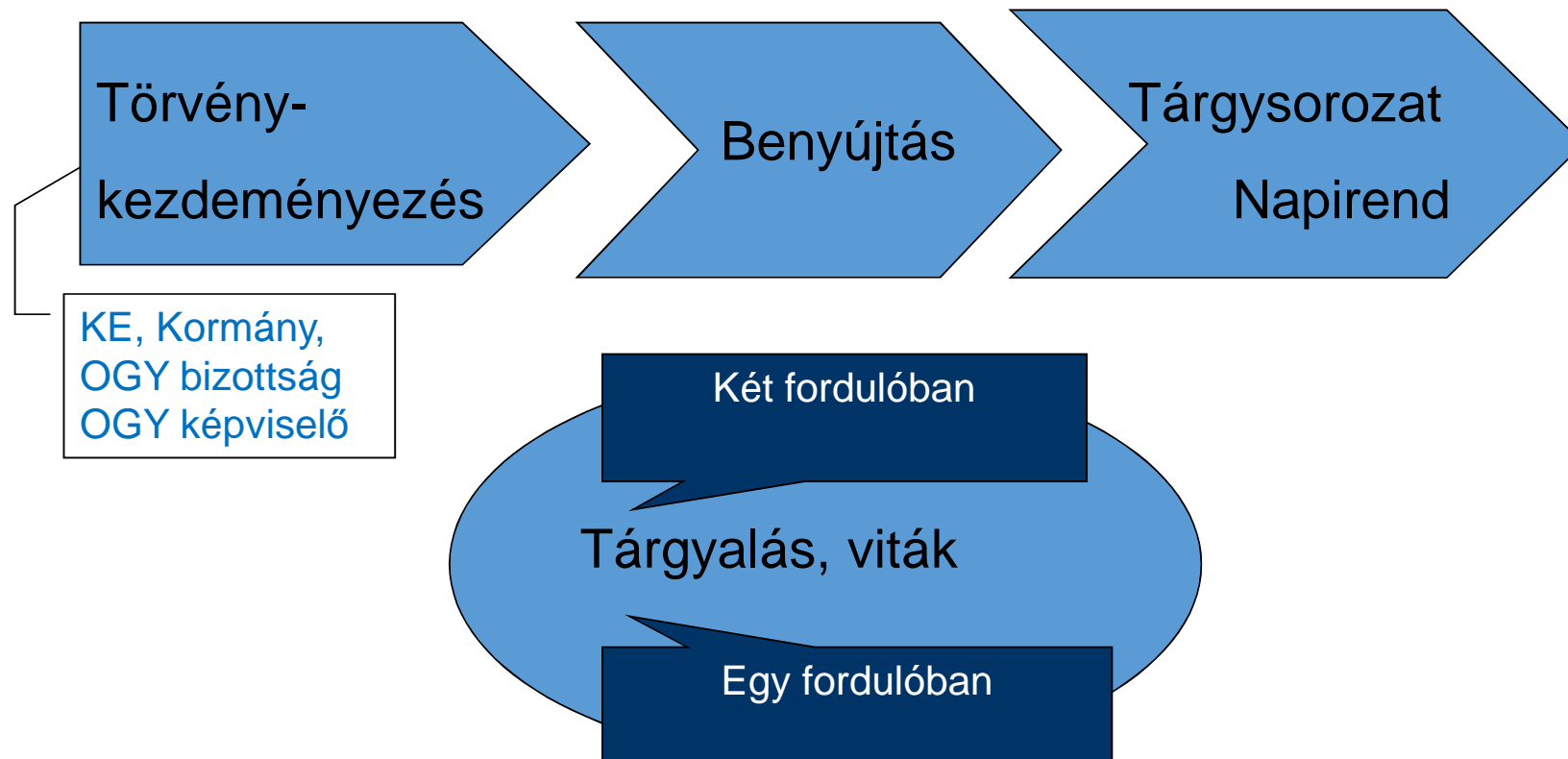
4. Az Országgyűlés további feladat- és hatáskörei

- + **Választási és kreációs jogosítványok:** KE-t, AB tagjait és AB elnökét, az alapvető jogok biztosát és helyetteseit, ÁSZ elnökét, a Kúria elnökét, OBH elnökét, legfőbb ügyészt.
- + **A helyi önkormányzatokkal kapcsolatosan:** felosztatja az alaptörvény-ellenesen működő helyi képviselőtestületet, területszervezési kérdések (megyék);
- + **Közkegyelmet** gyakorol;
- + **Az országos népszavazással kapcsolatos jogosítványok:** népszavazás elrendelése – az érvényes és eredményes népszavazás az OGY-re mindig kötelező;
- + **Egyéb, törvénnyel megállapított hatáskörök:** önmaga számára **további feladat- és hatásköröket** állapíthat meg – a feladat- és hatáskörök meghatározása a törvények irányában nyitott.

A törvények megalkotásának szabályai (a törvénykezdeményezési jog, a törvényjavaslatok tárgyalási rendje, a törvények kihirdetése)

Törvényhozási eljárás 1.

Keret: Alaptv. 6. cikk



A törvényjavaslat

Az OGY hatáskörébe tartozó **jogszabály megalkotására vonatkozó javaslat**, tartalmazza a törvény javasolt szövegét és címét.

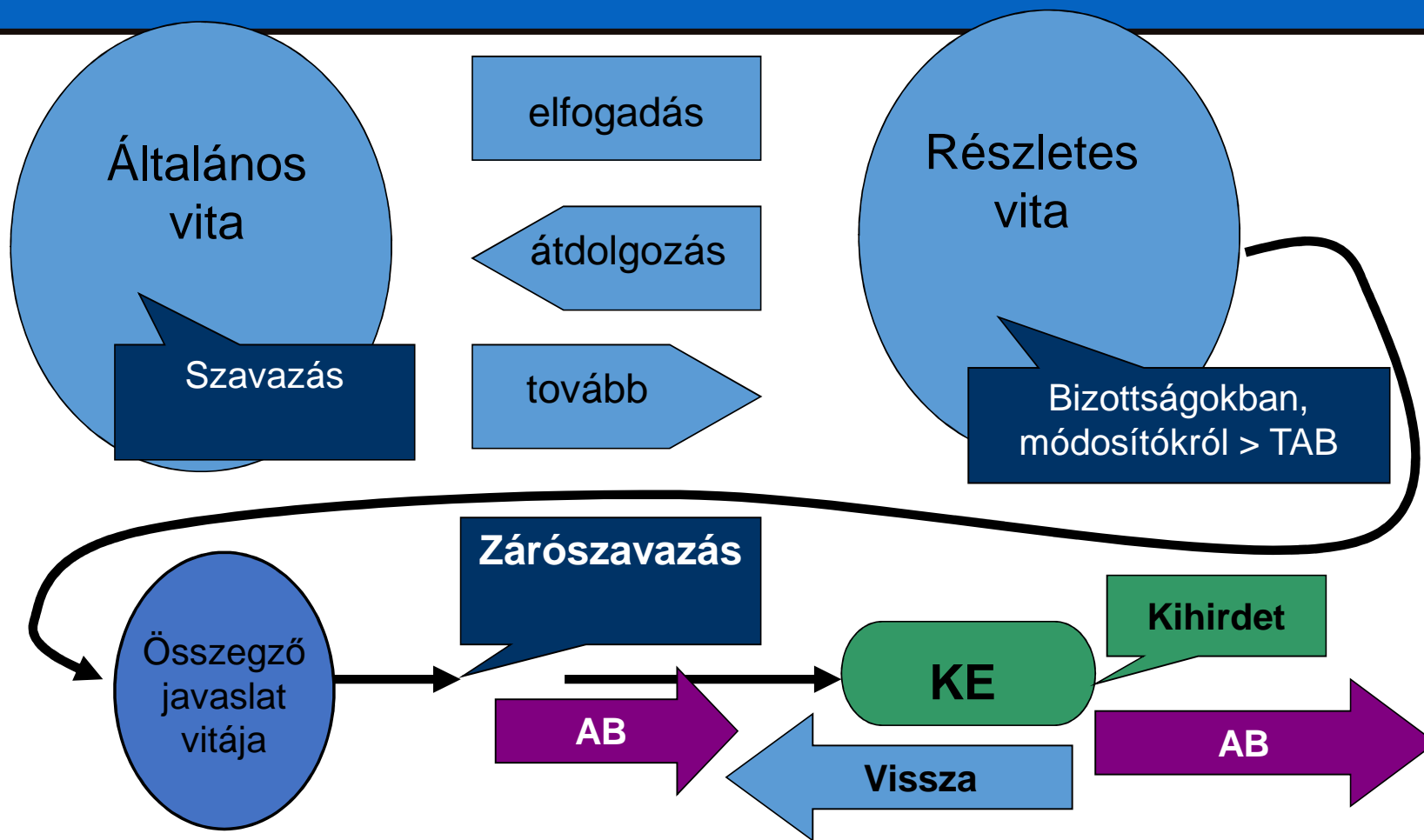
Az indítványt tárgyalásra és határozathozatalra alkalmasan kell benyújtani. A törvényjavaslatához **indokolást** kell fűzni. Ebben meg kell jelölni az elfogadása esetén várható társadalmi és (lehetőség szerint számszerűsített) becsült gazdasági hatásokat.

Az OGY honlapján nyilvánosságra kell hozni a törvényjavaslatokat, módosítókat, egységes javaslatot, kapcsolódó egyéb irományokat.

A törvényjavaslat tárgyalása

- Házelnöknél kel benyújtani (javasolt cím + indokolás)
- Házelnök bizottságot jelöl ki a tárgysorozatba vételre (kijelölt biz.)
- Bármely állandó biz. bejelentheti, hogy a javaslatról részletes vitát kíván lefolytatni (vitához kapcsolódó biz.)
- Tárgysorozatba vételi eljárás (csak képviselői javaslat esetén!)
 - Ha a bizottság támogatja
 - Ha a frakcióvezető kéri – Ogy dönt róla
- Napirendre tűzés
- Tárgyalási fordulók
 - Egyfordulós „normál” eljárás – általában így tárgyalnak
 - Két forduló – átfogó, nagy ts.-i jelentőségű törvények esetében
- Eltérő vitaformák
 - Általános és részletes vita
- Sürgős tárgyalás (gyorsító lépések)
- Kivételes eljárás (gyorsabb és kevesebb bizottság vesz részt, ügy ura a TAB)
- A tv javaslat a részletes vita lezártaig visszavonható

Törvényhozási eljárás 2.



Az általános vita

- Legkorábban a benyújtást követő 6. napon kezdhető meg
- A javaslat szükségességének és szabályozási elveinek megvitatása
- Felszólalási sorrend
 1. Előterjesztő (nyitóbeszéd, expozé)
 2. Kormány képviselője
 3. Képviselőcsoportok tagjai
 4. Független képviselők
- Első kör: vezérszónoki felszólalási rend
- Utána: kormány-ellenzék váltakozás
- KE, ME: bármikor, bármilyen időtartamban felszólalhat
- Vita lezárása: nincs felszólaló v. klotúr

Az általános vita

- Ha az általános vita megkezdéséig nincs módosító javaslat és
- Az előterjesztő kezdeményezte
- Az általános vita lezárása után is lehet szavazni a teljes törvényjavaslat elfogadásáról (zárószavazás)

Módosító javaslatok

- Képviselő, tárgyaló biz. vagy a törvényalkotási biz. nyújthat be
- Meg kell jelölni azt a – részletes vitát lefolytató – állandó bizottságot, ahol a módosító megvitatását kéri
- Főszabályként nem irányulhat:
 - a tvjavaslat egészének elhagyására
 - a tvjavaslat által nem érintett tv rendelkezéseire
 - a tv módosítással nem érintett részeire
(túlterjeszkedő módosító javaslat)

Részletes vita

- Tárgyaló biz. folytatja le
- Általános vitát követő héten lehetséges megkezdeni
- Biz. megvizsgálja, hogy
 1. Megfelel-e az Alaptv. követelményeinek (formai, tartalmi)
 2. Illeszkedik-e a jogrendszer egységébe
 3. Megfelel-e az EU-s és nk. jogi követelményeknek
 4. Megfelel-e a jogalkotás szakmai követelményeinek
- Módosító javaslatokat értékeli és állást foglal (részletes vitát lezáró bizottsági módosító javaslat)
 - a) Támogatja
 - b) Változtatással fenntartja
 - c) További módosítási szándékot fogalmaz meg

A törvényalkotási bizottság eljárása

- A TAB értékeli a részletes vitát lezáró bizottsági módosító javaslatokat és ezekről állást foglal (legkorábban a részletes vita utáni héten történhet meg)
- További módosítási szándékot fogalmazhat meg
- **Összegző módosító javaslat** = bizottsági módosító javaslatok és a TAB saját módosítói
- Az előterjesztő egybeszerkeszti mindezt (egységes javaslattervezet)
- TAB elnöke benyújtja az **egységes javaslatot**

Az összegző módosító javaslat vitája

- Az OGY megvitatja a
 - Bizottsági jelentéseket
 - Összegző jelentést
 - Összegző módosító javaslatot
- Az összegző módosító javaslatról az OGY egyetlen szavazással dönt, de
 - Frakcióvezető/előterjesztő kérheti, hogy valamely pontról külön szavazzanak – ha nem fogadják el, javasolható a zárószavazás elhalasztása (ilyenkor **átdolgozott egységes javaslatot nyújtanak be**)
 - Frakcióvezető/előterjesztő kérheti, hogy az összegzőben nem szereplő módosítást tartsanak fenn – ha fenntartják, a TAB **második összegző módosító javaslatot** nyújt be (+ második egységes javaslatot is készít)

A második összegző módosító javaslat vitája

- Az OGY egyetlen szavazással dönt róla
- Frakcióvezető/előterjesztő kérheti, hogy max. 3 pontjáról külön szavazzanak – ha valamelyiket nem fogadják el, zárószavazás elhalasztása és átdolgozott második egységes javaslat
- Az előterjesztő az általa benyújtott törvényjavaslatot a részletesvita-szakasz lezárultáig visszavonhatja, ezt követően a visszavonáshoz az Országgyűlés hozzájárulása szükséges.

Zárószavazás

- Az összegző módosító elfogadása esetén az **egységes javaslat** egészéről zárószavazást tartanak
- **Második egységes javaslatról** tartják, ha azt Ogy a második összegzőt elfogadta
- Az **eredeti törvényjavaslat** szövegéről tartják, ha
 - nem érkezett részletes vitát lezáró bizottsági módosító javaslat
 - TAB nem nyújtott be összegző módosító javaslatot
 - az Ogy az összegző/második összegző módosítót nem támogatta
- Ha minősített többség is kell valamely részhez, akkor 2 részletben tartják

Zárószavazás elhalasztása

- Előterjesztő és a Kormány javasolhatja elhalasztását, ha **zárószavazást előkészítő módosító** javaslatot kíván benyújtani, koherenciazavar kiküszöbölése érdekében
- Ogy vita nélkül határoz
- Egy döntési javaslatnál max. 1 alkalommal lehetséges
- A zárószavazást előkészítő módosító javaslatot a TAB tárgyalja meg, arról állást foglal, valamint további – módosításra irányuló szándékot fogalmazhat meg (**zárószavazás előtti módosító** javaslat).

Sürgős tárgyalás

- Az előterjesztő írásban kezdeményezheti a tárgysorozatban lévő törvényjavaslatának sürgős tárgyalását (sürgősségi javaslat). Ezt legkésőbb az ülés megnyitása előtt 1 órával lehet benyújtani
- félévente legfeljebb 6 alkalommal
- az elrendelés és a törvényjavaslat zárószavazása között legalább 6 napnak el kell telnie
- elrendeléséhez a jelen levő képviselők kétharmadának szavazata szükséges

Kivételes eljárás

- előterjesztő írásban kezdeményezheti a tárgysorozatban lévő törvényjavaslatának kivételes eljárásban történő tárgyalását (kivételességi javaslat) – részletes vitát a TAB folytatja le
- Nem kérhető
 - Alaptörvény vagy módosítása
 - EU alapító szerződéseit, azok módosítását kihirdető törvény
 - Sarkalatos törvény, hárszabályi rendelkezés, költségvetési törvény (végrehajtásáról szóló törvény, Kvtv. Módosítása)
- félévente legfeljebb négy alkalommal
- elrendeléséhez a képviselők több mint felének szavazata szükséges

Aláírás, előzetes normakontroll [At. 6. cikk]

Az elfogadott tv-t az **OGY elnöke aláírja** (5 napon belül), továbbítja > **KE aláírja (5 napon belül)**, majd kihirdetését elrendeli.

Az elfogadott tv-t az **OGY megküldheti az AB-nak** előzetes normakontroll (ENK) érdekében – a **kezdeményező**, a **Kormány**, a **házelnök** zárószavazás előtti **javaslatára**, zárószavazás után, egyszerű többségi döntéssel.

A **KE** (ha az OGY nem kért) **szintén** kérhet ENK-t.

Ha a **KE** azt nem kért, **megfontolásra visszaküldheti** az OGY-nek (akkor is, ha az OGY kért ENK-t és nem alaptv-sértő adott tv.)

Aláírás, előzetes normakontroll

Az **AB** soron kívül, legkésőbb **30 napon belül** dönt.

At.-ellenesség miatt újrátárgyalt törvényre **ismételt ENK** kérhető (OGY, KE is jogosult) – **AB** ekkor **10 napon belül** dönt.

Ha a KE visszaküldte a tv.-t és az OGY módosítja, ENK csak a módosításra kérhető, vagy eljárási követelmények sérelmére hivatkozva.

Ha a visszaküldött tv-t az OGY változatlanul elfogadja, a KE ENK-t csak eljárási követelmények sérelmére hivatkozva kérhet.

A parlamenti ellenőrzés alkotmányos rendeltetése és eszközrendszere

A parlamenti ellenőrzés rendeltetése

- Parlamenti kontroll mint önálló funkció a kormányzat ellenőrzéséhez kapcsolódik.
- Parlamentáris kormányzati rendszerben nem az államhatalmi ágak (törvényhozás – végrehajtás) elválasztásának logikája mentén értelmezendő, mivel a törésvonal sokkal inkább a parlamenti többség és az ellenzék között jelentkezik, mint a kormány és a parlament(i többség) között.
- Ezért dogmatikailag a **politikai nyilvánosság**hoz kapcsolódó funkció, amely nem a kormányra korlátozódik, hanem a szélesebb értelemben vett kormányzati tevékenységre.
- Színterei a plénum és a bizottságok, speciális: uniós kontroll, külső (extern) kontroll: ÁSZ, AJB.
- Végpontja a bizalom kérdésének felvetése (bizalom megvonása)

Ellenőrzés eszközei

Plenáris

- Interpelláció
- Kérdés
- Azonnali kérdés
- Beszámoló, jelentés, tájékoztató
- Politikai vita

Bizottságok

- Interpellációra adott válasz megtárgyalása
- Beszámoló, jelentés, tájékoztató megvitatása
- Meghallgatás tartása

Interpelláció

- Kormányhoz, kormány tagjához – magyarázat kérése céljából (felelősségi elem) – képviselői jog
- Személyesen, kivételesen helyettes útján kell megválaszolni (ha az egész kormány működését érinti, a miniszterelnök válaszol, ha több minisztert érint vagy az érintett miniszter személye kérdéses, a miniszterelnök jelöli ki a válaszadó minisztert)
- az Országgyűlés ülésén (interpellált megindokolt kérésére az OGY engedélyezheti, hogy 30 napon belül írásban válaszoljon)
- Az interpelláló képviselőnek viszonzválaszra van joga.
- Ha a képviselő a választ nem fogadja el, a válasz elfogadásáról az OGY dönt.
- Ha az OGY a választ elutasította, a választ a feladatkörrel rendelkező állandó bizottságnak kell kiadni.
- A bizottság jelentésében állást foglal.
- A bizottság javaslata alapján az Országgyűlés
 - utólag helyesnek ítéli az interpellációra adott választ,
 - elfogadja a bizottság ülésén az interpellált által kiegészített választ, vagy
 - megerősíti korábbi elutasító döntését, és a bizottságot intézkedési javaslat kidolgozására kéri fel.

Kérdés

- Címzett: kormány, kormánytag + LÜ, AJB, MNB elnöke, ÁSZ elnöke
- Meg kell jelölni, hogy a kérdező a választ az Országgyűlés ülésén szóban vagy ülésen kívül, írásban kéri.
- A képviselőnek viszonyválaszra nincs joga.
- Az Országgyűlés a válasz elfogadásáról nem határoz.
- Az írásbeli választ igénylő kérdésre a kérdezett 11 munkanapon belül ad választ.

Azonnali kérdések

- Minden olyan héten, amikor az Országgyűlés ülést tart, az Országgyűlés ülésén a napirendben feltüntetett időpontban a HHSZ-ben meghatározott időtartamot kell biztosítani kérdés közvetlen feltevésére és megválaszolására.
- A válaszadásra kötelezettek kötelesek az ülésteremben tartózkodni (halaszthatatlan közfeladat esetén előzetesen tájékoztatni a házelnököt, és megjelölni a helyettesét).
- A képviselő személyes válaszadást kérhet (a megkérdezett legkésőbb a harmadik soron következő azonnali kérdések órájában köteles személyesen válaszolni)

Beszámoló, tájékoztató, politikai vita

- Beszámolási vagy jelentéstételi kötelezettséget az At., tv., egyi határozat írhat elő. A JB, LÜ, ÁSZ elnöke, MNB elnöke, kormány beszámolója, egyi bizottság jelentése a plénumra tartozik, egyéb esetben határozhat róla az OGY felkérésére állandó bizottság is. Az OGY a beszámolóról az azt tárgyaló bizottság által előterjesztett határozati javaslat elfogadásával dönt.
- A tájékoztató az Alaptörvény, törvény vagy országgyűlési határozat alapján tájékoztatás adására kötelezett által – e kötelezettség teljesítésére – az Országgyűléshez benyújtott, beszámolóknak nem minősülő iromány, amely nem igényel tárgyalást és döntést.
- A kormány vagy a képviselők legalább egyötödének írásbeli indítványára – az indítványban megjelölt átfogó politikai témakörben – az Országgyűlés vitát tart. Ilyen indítványt kizárólag a rendes ülésszakon lehet benyújtani és tárgyalni. Minden képviselő ülésszakonként legfeljebb két politikai vita tartására irányuló indítványt támogathat.

Vizsgálóbizottság

OGY bármely, ellenőrzési feladatkörében felmerülő, közérdekű, interpellációval, kérdéssel (azonnali kérdéssel) nem tisztázható ügy **megvizsgálására vizsgálóbizottságot** küldhet ki. Korlát:

- Nem hozható létre egyedi jogi felelősség megállapítására vagy
- olyan ügyben, amely az AB, az ÁSZ vagy az önkormányzatok hatáskörébe tartozik.
- Nem terjedhet ki a vizsgálat olyan ügyre, amely a döntés előkészítésének szakaszában van.
- Nem terjedhet ki a vizsgálat olyan ügy megvizsgálására, amely folyamatban lévő büntető-, szabálysértési, polgári vagy hatósági eljárás tárgya.

A bizottságot létrehozását a képviselők legalább 1/5-e indítványozhatja. **Tagja csak ogy. képviselő** lehet, és **paritásos elven** kell megalakítani. Jelentést készít.

Bizottsági vizsgálat

- Az országgyűlési bizottság - a vizsgálóbizottság kivételével - saját elhatározása alapján folytathat vizsgálatot valamely feladatkörét érintő olyan ügyben, amelynek megvizsgálására az Országgyűlés vizsgálóbizottságot küldhet ki.
- Az állandó bizottságon kívüli egyéb országgyűlési bizottság a vizsgálata során a vizsgálati tevékenységével összefüggő irattal, adattal vagy egyéb információval rendelkező személyt, szervet vagy szervezetet a vizsgálati tevékenységében való közreműködésre kérhet fel.

Európai uniós ügyekben folytatott kontroll

- OGY vagy európai uniós ügyekkel foglalkozó állandó bizottság (ügydöntő hatáskör)
- Az Országgyűlés és a Kormány közötti egyeztetési eljárás
- A kormány tájékoztatási kötelessége az Európai Tanács üléseiről és a stratégiai jelentőségű európai uniós eseményekről
- A szubszidiaritás vizsgálata

Az Országgyűlés szervezete
(tisztségviselők, frakciók,
bizottsági rendszer)

Az Országgyűlés szervezete

Az Alaptv. az OGY szervezetét csak érintőlegesen szabályozza – a részletes rendelkezéseket az Ogytv. és a házszabályi rendelkezések végzik el (Az OGY a jelen lévő ogy.-i képviselők 2/3-ának szavazatával elfogadott házszabályi rendelkezésekben állapítja meg működésének szabályait és tárgyalási rendjét. [5. cikk (7)])

Az OGY szervezetét alkotó egyes szervek az alábbiak:

1. Az Országgyűlés tisztségviselői
2. A Házbizottság
3. A Bizottsági elnöki értekezlet
4. Az Országgyűlés plenáris ülése
5. Az Országgyűlés bizottságai
6. Az országgyűlési képviselőcsoportok (frakciók)
7. Az OGY munkáját az OGY Hivatala és az Országgyűlési Őrség támogatja

Az Országgyűlés tisztségviselői

Alaptv. 5. cikk (2): Az Országgyűlés tagjai sorából elnököt, alelnököket és jegyzőket választ.

- + **Az OGY elnöke: kiterjedt jogosítványokkal** rendelkezik. Feladata: **biztosítja** az OGY jogainak gyakorlását, **gondoskodik** az OGY tekintélyének megóvásáról, rendészeti és fegyelmi jogkörében az OGY rendjének és biztonságának fenntartásáról, munkájának megszervezéséről (összehívás, ülésvezetés, bizottságok összehangolása, OGY képviselete).
- + **Alelnökök: helyettesítik az OGY elnökét** az elnöki feladatok végrehajtásában.
- + **Jegyzők: közreműködnek az OGY ülésének vezetésében**, segítik az ülést vezető elnök munkáját (**összeszámolják a szavazatokat**, a titkos szavazásnál szavazatszámláló bizottságként járnak el, felolvassák az iratokat, esküt, hitelesítik a jegyzőkönyvet).
- + **Háznagy**: az OGY elnökének egyes, törvényben meghatározott jogköreit gyakorolja átruházás alapján. Személyére az OGY elnöke tesz javaslatot, háznaggyá nem csak ogy-i képviselő választható.

A képviselőcsoport (frakció) 1.

- A képviselők előző általános választásán országos pártlistát (PL) állító és mandátumot szerző, ugyanazon párthoz (jogutódjához) tartozó képviselők alapíthatják
- Pártonként egy frakció
- Közös PL esetén közös vagy önálló frakció egyaránt alapítható
- 1 képviselő csak 1 frakciónak lehet tagja
- Párthoz tartozónak kell tekinteni, aki a
 - párt tagja
 - párt jelöltjeként indult a választáson
 - olyan független, akinek a csatlakozását a frakció elfogadja (kivéve: nemzetiségi képviselő)

A képviselőcsoport (frakció) 2.

- Alapítása
 - Legalább 5 képviselő
 - Már 3 is alakíthat, ha mandátumukat ugyanazon önálló országos PL-ról szerezték
- Képviselő és frakció viszonya
 - Kilépés, kizárás > függetlenné válik (6 hónap után bármely frakcióhoz csatlakozhat, mandátumát nem szünteti meg)
- Megszűnés
 - Tagok száma 5 (3) fő alá csökken – kivéve, ha a megüresedett mandátumot be tudják tölteni vagy még a megszűnés bejelentésére nyitva álló határidő előtt 3 napon belül megfelelő számú képviselő csatlakozik hozzájuk
 - Frakció a határozatában kimondja
 - A párt, amelyhez a tagok tartoznak, megszűnik
 - Bejelentés (volt vezető, 3 napon belül – ha nem: házelnök állapítja meg)

Házbizottság

Elnöke az OGY elnöke, **tagjai** az alelnökök, a háznagy és minden képviselőcsoport vezetője (csak a képviselőcsoportok vezetői rendelkeznek szavazati joggal).

OGY elnöke hívja össze és vezeti.

A **döntéseit egyhangúlag** hozza (ennek hiányában meghatározott esetekben az OGY, egyébként az OGY elnöke dönt).

Alapvető **feladatai** elsősorban **előkészítő és konzultatív-egyeztető** jellegűek, a **parlamenti munka tervezése, a plenáris ülés napirendi javaslatának** megállapítása és lefolyásának meghatározása érdekében a frakciók közötti egyeztetést végzi (javaslattételi jogai vannak a tanácskozások munka- és napirendjének kialakítására, a törvényjavaslatok és egyéb indítványok bizottsági tárgyalásának előkészítésére, az Országgyűlést érintő legfontosabb személyi döntések előzetes egyeztetésére).

Az Országgyűlés bizottságai

Az Alaptv. a bizottságokra vonatkozóan két rendelkezést tartalmaz:

- + **Alaptv. 5. cikk (3): Az Országgyűlés országgyűlési képviselőkből álló állandó bizottságokat alakít.**
- + **Alaptv. 7. cikk (3): Az országgyűlési bizottságok vizsgálati tevékenységét, a bizottságok előtti megjelenés kötelezettségét sarkalatos törvény szabályozza.**

Az Ogytv. szerint az OGY állandó bizottságokat, nemzetiségeket képviselő bizottságot, törvényalkotási bizottságot hoz létre, valamint létrehozhat eseti és vizsgálóbizottságokat.

A parlamenti akaratképzési folyamat során a bizottságok fontos szerepet játszanak az OGY munkájában, különösen: **döntés-előkészítés és ellenőrzés.**

A parlamenti munka egyre nagyobb érdemi része folyik a bizottságokban, itt formálódnak ki azok a szakmai és politikai álláspontok, amelyekről a plénum dönt, és itt jut hozzá a képviselő a munkájához szükséges információk legnagyobb részéhez.

Az állandó bizottságok

Az OGY a **megalakulását követően** hozza létre állandó bizottságait, amelyek **megbízatása** általában **a parlament megbízatásának időtartamával** esik egybe.

Az állandó bizottságok **száma** és **feladatköre** alapvetően a **kormányzat felépítéséhez** igazodik.

Kötelező létrehozni az **alkotmányügyi kérdésekkel**, a **költségvetéssel**, a **külügyekkel**, az **európai uniós ügyekkel**, a **honvédelemmel**, a nemzetbiztonsággal és a nemzetpolitikával, továbbá a **mentelmi, összeférhetetlenségi, fegyelmi és mandátumvizsgálati ügyekkel** foglalkozó állandó bizottságokat.

Az OGY **kezdeményező, javaslattevő, véleményező** – bizonyos esetekben – **ügydöntő** és a kormányzati munka **ellenőrzésében közreműködő** szervei.

Albizottságokat hozhat létre, de kötelező létrehoznia a hatáskörébe tartozó **törvények végrehajtását**, társadalmi és gazdasági hatását figyelemmel kísérő albizottságot.

A működési területét érintő bármely kérdést **megtárgyalhat**, és **állást foglalhat**.

Az állandó bizottságok megalakítása

Bizottsági **tagként minden képviselőcsoportból annyi** képviselő vehet részt, **amennyi a képviselőcsoportok közötti létszamaránynak** (a parlamenti erőviszonyoknak) **megfelel**, de az OGY ettől eltérően is határozhat 4/5-ös többséggel.

Az állandó bizottságokban **bizottságonként a képviselőcsoportok legalább egy-egy képviselőjének helyet** kell kapnia. **Minden képviselő számára lehetővé** kell tenni, hogy **legalább egy állandó bizottság** munkájában részt vegyen, csak egy képviselő lehet a tagja.

Az OGY dönthet, hogy **valamely bizottságba** mind a **kormánypárti** képviselőcsoport(ok), mind az **ellenzéki** képviselőcsoport(ok) **együttesen ugyanannyi** képviselőt jelölhetnek (**paritásos bizottság**).

Speciális feladatkörű bizottságok

- Az OGY a megalakulását követően köteles létrehozni a **törvényalkotási bizottságot**, amely az OGY jogalkotási tevékenysége során eljáró, annak javaslattevő, véleményező, törvényben és a határozati házzabályi rendelkezésekben meghatározott esetekben ügydöntő bizottsága.
- A **nemzetiségeket képviselő bizottság** a nemzetiségek érdekeit, jogait érintően az OGY kezdeményező, javaslattevő, véleményező és a kormányzati munka ellenőrzésében közreműködő szerve, tagjai a nemzetiségi listáról mandátumot szerző képviselő, valamint a nemzetiségi szószóló.

Az ideiglenes (ad hoc) bizottságok

Az ideiglenes bizottság **vizsgálóbizottság vagy eseti bizottság** lehet. E bizottságokat **aktuális ügyek kivizsgálására**, illetőleg **intézésére** hozzák létre.

+ **Vizsgálóbizottság**: lásd parlamenti kontroll

+ OGY **eseti bizottságot** alakíthat – a bizottságot létrehozó határozatban megjelölt – **ügyeknek** megállapított ideig történő **intézésére**.

Az eseti bizottság **tagjainak legfeljebb a fele nem országgyűlési képviselő** is lehet, a bizottság **nem képviselő tagjait** azonban **szavazati jog nem** illeti meg. A bizottság **elnöke és alelnöke csak képviselő** lehet.

Az Országgyűlés Hivatala

A magyar parlamentben a plénum, a tisztségviselők, a bizottságok és meghatározott feladatkörökben a képviselők munkáját az **OGY Hivatala segíti**.

Az OGY Hivatala az **OGY munkaszervezete**, ellátja az Országgyűlés szervezeti működtetési, ügyviteli és döntés-előkészítési feladatait. Önállóan működő és gazdálkodó központi költségvetési szerv, jogi személy.

A Hivatal **feladata**, hogy biztosítsa az Országgyűlés folyamatos működését és segítse a képviselők és az Országgyűlés tisztségviselőinek tevékenységét.

Feladatkörei az ülészakok, ülések, bizottsági ülések előkészítésével és lebonyolításával; gazdasági, műszaki és általános igazgatási ügyekkel; a házelnök és az alelnökök titkársági ügyeivel; a nemzetközi kapcsolatokkal, a sajtótevékenységgel, könyvtári tevékenységgel függenek össze.

2013-tól főigazgató vezeti.

Az Országgyűlési Őrség

- 2013 január 1-jétől működik
- **Feladata** az OGY függetlenségének, befolyásmentes működésének védelme Országház, OGY-i Irodaház, OGY Hivatal épületeiben
- A házelnök irányítása alatt álló **fegyveres szerv**
- **Intézkedések:** személyazonosság ellenőrzése, elfogás és előállítás, intézkedés az ülésteremben (itt max. testi kényszer) – egyébként más kényszerítő eszközök alkalmazhatók. Intézkedéssel szemben jogorvoslat: **panasz** (az Őrség parancsnokához > döntésével szemben bírósági felülvizsgálat)

Az országgyűlési képviselői
mandátum jellege.
A képviselők jogállása, a
mentelmi jog és az
összeférhetetlenség

Az országgyűlési képviselők

- Képviselők **száma** (a 2014. évi általános választás óta 199)
- **Mandátum** (szabad)
 - Az országgyűlési képviselők jogai és kötelezettségei egyenlők, tevékenységüket a köz érdekében végzik, e tekintetben nem utasíthatók (de párt- és frakciókötődés).
- Megbízatás **keletkezése**
 - Megválasztás ténye
 - Megbízólevél átvétele
 - Mandátumigazolás
 - Eskütétel
- Megbízatás **megszűnése [At. 4. cikk (3)]**
 - OGY megbízatásának megszűnése
 - halál
 - lemondás
 - összeférhetetlenség (kimondásához jelenlévők 2/3-ának szavazata kell)
 - a megválasztásához szükséges feltételek már nem állnak fenn (j2/3)
 - egy éven keresztül nem vesz részt az Országgyűlés munkájában (j2/3)

Az országgyűlési képviselők

- **Jogok**

- részvétel (plenáris üléseken, bizottságok munkájában)
- tájékozódás (tiszttség ellátásának támogatása, hozzáférés minősített adathoz, jelnyelv használata, képviselői igazolvány)
- kezdeményezés (pl. tv.-javaslat, határozati javaslat, interpelláció, kérdés)
- függetlenséget biztosító javadalmazás

- **Kötelességek**

- Részvétel az OGY munkájában
- Mentelmi jog megsértését bejelenteni
- Összeférhetetlenséget megszüntetni
- Vagyonnyilatkozat (saját + házastárs, élettárs, gyermek)
 - (30 napon belül, majd minden év elején és megbízatás lejárta után – mulasztás: jogait nem gyakorolhatja)

Mentelmi jog

- Képviselői munka zavartalanságát, de az OGY védelmét is szolgálja.
Összetevői:
- **Felelősségmentesség** – immunitás
 - Nem vonható felelősségre: (megbízatással összefüggő) szavazat, tény, vélemény miatt
 - örökös (képviselőt + volt képviselőt is megilleti)
 - büntethetőséget kizáró ok
 - Nem terjed ki: polgári jogi felelősség, közösség elleni izgatás, nemzeti jelkép megsértése, nemzeti szocialista vagy kommunista rendszerek bűneinek nyilvános tagadása, visszaélés titkos, bizalmas, korlátozott terjesztésű adattal
- **Sérthetlenség** – inviolabilitás
 - Nem lehet őrizetbe venni, büntetőeljárás kényszerintézkedést alkalmazni ellene OGY előzetes hozzájárulása nélkül – kivéve TETTENÉRÉS esetét
 - megbízatás lejártáig tart
 - feltételes eljárási mentességet jelent
 - lemondhat róla szabálysértési eljárásban

Mentelmi jog - eljárás

- A mentelmi jog **felfüggesztésére** irányuló **indítványt** a vádirat benyújtásáig a **legfőbb ügyész**, azt követően, illetőleg magánvádas, pótmagánvádas ügyben a **bíróság** terjeszti elő a házelnökhöz.
- Az indítványt a képviselő **tettenérése esetén haladéktalanul** elő kell terjeszteni.
- Szabálysértési ügyben a szabálysértési hatóság közvetlenül a képviselőt keresi meg azzal, hogy mentelmi jogáról önként lemondhat.
- Szabálysértési ügyben – a szabálysértési hatóság megkeresésére – a legfőbb ügyész terjeszti elő az indítványt.

Összeférhetetlenség

- Inkompatibilitás – funkciója a hatalommegosztás személyi garانتálása, pozícióhalmozás megakadályozása
- Vetületei: hivatali, gazdasági, érdekeltségi, méltatlansági
- A 2014-ben megalakult új OGY képviselői esetében a hivatali összeférhetetlenség már kiterjed minden más állami, társadalmi, gazdasági tisztségre, megbíratásra. Más kereső foglalkozás nem folytatható (kivéve tudományos, művészeti, oktatási...)
- Továbbra is lehet miniszterelnök, miniszter, államtitkár, kormánybiztos, miniszterelnöki biztos, miniszterelnöki megbízott, miniszteri biztos (de ME, miniszter, államtitkár nem lehet OGY tisztségviselője, bizottsági tag)
- **Eljárás** (30 napon belül kell megszüntetni, bármely képviselő indítványozhatja az összeférhetetlenségi eljárat, MÖFM bizottság 30 napon belül állást foglal, OGY 15 napon belül dönt, j2/3)

Nemzetiségi szószóló

- Listát állító, de azon mandátumot nem szerző nemzetiség képviselője
- A szószólók jogai és kötelezettségei egyenlők, tevékenységüket a köz és az adott nemzetiség érdekében végzik, e tekintetben nem utasíthatók.
- Felszólalhat, de nem szavazhat a plénumon
- Nemzetiségi ügyekért felelős bizottságban szavazati joga is van
- Mentelmi jog illeti meg
- Megbízatása akkor is megszűnik, ha már nem szerepel a nemzetiségi névjegyzékben